

Misterij mladosti.

Noveleta. — Spisal Frank Albrecht.

(Nadaljevanje)

Letos pa pridem o Božiču domov. Na Silvestrovo so napravili veselico in tam sem prvič pogledal na učiteljico Pavlo z drugimi očmi. Plesala je s fantom, ki je bil krepak, visok in zastaven. Videl sem, kako jo je oprijel trdo čez pas, da se mu je njeno drobno, tenko telesce ovilo napol v naročje. In potem sta zaplesala. Njiju ples pa je bil tako strasten, tako divje brezumen, kakor sem jih videl še malo; njene prsi so se bočile in naslanjale nanj, padale so in vstajale, kipele in plahnele. Fantu je gorle obraz; svoja razpaljena lica je sklanjal k njenim in jih hladil v njenih gostih lasih. Na ustnih obeh se je odražal top smehljaj razdraženih poželenj in razvnetih strasti.

Nisem nism videl, razen onih dveh pred sabo. Upinjal me je pogled na ta ples, kri mi je butala v glavo, razbijala ob čelo, sapa mi je zastajala. — In kar nenadoma je dozorel v meni sklep, da jo dobim zase, bodisi kar in kakor hoče.

Pil sem; vino pa me je le še bolj omamilo in razdražilo.

Plesala sta dolgo, troje ali štiri valčkov zaporedoma, ko je Pavla odhitela ven. Bežal sem za njo in trepetal razburjenosti. Opazil sem jo, kako je hodila z naglimi, nervoznimi koraki v polmračni gostilniški veži gor in dol in si z robcem hladila potno čelo. Obstal sem pred njo.

"Gospodična Pavla, pazite, da se ne prehladite," sem djāl naglo s suhim glasom, ne da bi izbral besede.

Pavla je postala, stopila bliže k meni, nato pa je vzkliknila z rahlo rdečico začudenja na licih: "Ah, vi ste! Misliš sem si, kdo je pač tako skritven zame..."

Povedal sem ji svoje ime, ker mi je bilo znano, da visoko ceni formalnost. Pavla je dejala, da me je poznala že dolgo, vpraševala me šaljivo, čemu sem se je tako izogibal, karala me, da sem tako tuž vsemu, ošaben, samosvoj. Govorila in govorila je brez prestanka, jaz pa sem jo opazoval napeto in nistem razumel, kaj so čebljala njena ustna.

Pavla ni bila krasotica. Premala in pretanka je bila njena žibka postava, preozka so bila njena ramena. Lepe na nji pa so bile njene motne sivorne, rahlo poševno zarežane oči, s katerimi je znala očarati vsakega svojih sobesednikov. Tudi njeni lasje, spleteni v težko, visoko frizuro, so bili čudoviti. V solne in luči bi se izpreminjali in iskrih, kakor pestrobodni britantji, uvezeni v črni baršun. Njen obraz ni bil pravilen: nos ozek in tenak pri očeh, se je spodaj razširjal v nelepe dimenzije; brada se ji je končevala v preostre konice; obrvi so bile zrasle skupaj, a pod očmi se ji je ostro v polkrogu črtalo dvoje tankih zarez. To pa jo je delalo starejšo, nego je bila v resnici.

Oledal sem napjo in sem bil pijan. Krčevito sem pritiskal njeno mehko, negovano roko k sebi, ko sva se sprehajala po veži. Ljudje so prihajali iz sobe, ozirali se začudeno na naju, midva pa se nista zmenila za to.

Ko je po četrtturnem odmoru iznova zaigrala godba, sem jo peljal v zadetlo, zakajeno dvorano, in kakor besna sva se zavrtela v burnem taktu polke francoske.

Ah, ta ples, ta pijani najin ples, ki ga ne pozabim nikoli! Kako se je vila Pavla v mojih rokah, sklanjala se k meni in se zopet odtegovala, kakor bi se ponujala in mi udajala, a se v istem trenotku hotela iztrgati iz mojega objema! Nekaj komedijantsko-teatralnega je bilo v njenih kretnjah in gibih, toda jaz nisem pazil na to. Vse na meni je drgetalo razburjenja, usta so mi bila suha in samo hropeči, neprosto voljni zvoki oddiha, trudni in izmučeni, so se vili iz prsi.

Kadar sem se s čelom dotaknil njenih las, me je izpreletelo če je prišlo lice ob lice, mi je zaplamenelo vse telo.

Pavla je imela razgaljen vrat; tudi njena bluzja je bila naravno izrezana. Z grozo in naslodo sem zasluhl, kaj se skriva tam — tam...

Nisem se obotavljal; molče sem se sklonil nizko k nji in pred očmi vseh sem poljubil ta drhteči, vroče-raspaljeni mramor. Pavla je vzkliknila, pogledala prestrašeno in začudeno naokoli, name, in se takoj nato zasmejala; ali njen smeh je zvenel tako odurno in hripavo.

Vesel in otožen sem bil, ko je končno ponehala in utihnila ta hreščeča in neubrana godba, vabeča v razuzdanost in brezumno orgijski ples. Odahnil sem se, a v glavi mi je ležalo s svinčeno težo. Kakor bi me demon mračnih, črnih sanj izpuštil iz svojih rok, tako mi je bilo.

Truden sem bil in žejen. Pavla me je vodila k svoji mizi, kjer naju je pričakovala s širokim, nelepim smehljajem njena mati. Ta ženska, njena mati! Ne morem je popisati, ker se mi vse upira v nemem ogorčenju, kadar se spominam na njo. Predstavljaj si drobne, svetle oči, polno živigajouh strupenih plamenčkov, ki vidijo vse in vejo vse; predstavljaj si širok, prijazen-zloben smehljaj, brezobze čeljusti... Neizrekljivo zoprna mi je bila ta ženska, jaz pa sem blaznel za njeno hčerjo. Konaj sem prisedel k mizi, so se zapile stankine sivkaste oči vame in me niso več izpuštile. Sprejela me je z ostudno, žalečo prijaznostjo in na mah odprla vse zavrtovine svoje neskončne zgovornosti in opravičljivosti, da se je razbila kakor umazana ploha čez me.

Sicer pa, bogme, ne vem, kaj je govorila! Nisem je prav nič poslušal. S Pavlo sva imela svoje opravke. Z očmi, z gestami, z nogami pod mizo sva se razgovarjala, vabila, klicala, grešila.

Ah, fej, in pozabljenje na to noč! Moja mati.

Pravzaprav se ne vem več spominjati vseh podrobnosti onega večera, ki živi v mojih mislih umazan in oskrinjjen. Pijan sem bil... ne samo vina, ki sem ga zaužil v preobili množini, ampak

bolj nje — demona strasti. Ne spominjam se, kaj sem govoril, kaj sem pripovedoval, vem samo toliko, da so se zgržali vsi ljudje okrog mene, obsojali me in se čudili. Niso bili pač vajeni kaj takega od mene, ki sem bil še pred nedavnim časom tih, molčeč in ves zamišljen. In zdaj naenkrat toliko razočaranje, toliko sramota za celo famo! Grem v gostilno, plesem z učiteljico, pijem z njo, gledam jo s pregrešnimi očmi... Ne samo, da sem že davno uničil njih iluzije glede semenišča, še to povzru — o sramoto! Isprijen študent in tako dalje...

Ne mislim se opravičevati niti obsojati. Vem samo to, da je prišlo, kakor je moralo priti. Zato bi pač bil največji nezmišelj, če bi se opravičeval tujim ljudem ter jim govoril, recimo, o — "misterijih mladosti"...

Ali kljub vsemu temu, glej, leži ta večer z vso svojo neznožno težo na moji duši. Ta bakanalni preludij mračne, skrite tragedije strasti, ljubezni, greha, zmot, samovarjanja in samozaničevanja... Drama blodenj in iskanj — misterij mladosti!

Ko sem stopal oni večer — ali bolje rečeno — ono jutro proti domu, sem se strezil in zgrozil na mah.

Kaj bo dejala mati!...

Ljudem sem se smejal, ki so v gostilni delali svoje opazke. Kaj so mi mar tuji ljudje? Toda — mati, mati! Dejala mi je sicer sama, naj le grem na zabavo, da se malo porazvedrim, toda kaj je slutila ona, kako se bom zabaval, s čim se bo naslajalo moje srce; kaj je slutila, uboga...

Moja mati je bila bolna.

In morda je prebela vso noč v iskrenih, do neba kipečih molitvah za mojo srečo in čakala name... Zamislila se je v bodočnost, veliko, sijajno, zmagoslavno. In še tesneje so se sklepale žuljave dlani k uvelim prsim, globočji so bili njeni vzdih, iskrenjeje so kipele molitve. Tako je čakala morda, da pridem ter ji z vedrimi očmi razodene, kako sem se zabaval na veselici. Skrite iskrene v njenih pogledih, skrita radost v njenem srce. — Jaz, jaz?

Pospešil sem korake in hitel, in že sem stal pred domačo hišo. Skozi rdeča zavešana okna so lihi odsevi zamolkle luči.

"Čaka!" mi je planilo preko možgan, s silo sem odprl težke večne duri, hlastno preskočil vežo in stal na pragu domače izbe.

Nenavaden prizor se je razstrl pored mojimi motnimi, osuplimi očmi: Kraj postelje polno ljudi, kleče, sede, dremlejo, šepčejo nekaj nerazumljivega — same ženske.

Čemu vse to, čemu?

Stal sem že sredi izbe, ko se mi je žele povrnila zavest in mi je ledena misel preletela vse telo.

"Ali ji je slabše? ... Ali je umrla!" sem s tiho-trepetajočim, pridušenim, prosečim glasom dejal sosedu, ki mi je bila najbližja. Nato pa sem vzkliknil, tremoč se jeze in razburjenja. "Pa zakaj me vendar niste poklicali prej, vi neumni ljudje!"

Soseda se je malomarno okrenila z glavo, pogledala me zaničljivo in zamahnila z roko. Tudi druge stranke so bile obrnjene naravnost name; na ustnih in v očeh zaničevanja.

Mati pa je ležala na postelji v ekstazi. Tiha, mirna in srebrno-bela; s široko odprtimi, svetlimi očmi in blaženostnim smehljajem na ustnih je ležala in gledala navzgor proti stropu.

"Mati!" sem zaklical iskreno in stopil bliže k nji. Zdrznila se je narahlo, komaj vidno je trenila z očesom; nato pa je takoj zopet leglo veličastvo miru preko nje.

"Mati!" sem ponovil tišje in stopil čisto k nji. "Mati, ali me ne poznate, ali me ne poznate več?"

Ni me spoznala. Ledenomirna in nepremična je ležala in strmela navzgor, kakor da gleda nekam daleč, daleč... Samo ustna so se ji pregibala v blaženostnem smehljaju in nerazumljivem šepetanju.

Kaj je zatrepetalo, zaječalo, zavalovalo v meni ta trenutek — o Bog! Ne znam povedati, kakšna čustva so ruvala po moji duši. Beseda je zvok in laž! Samo čustvo tisto najiskrenjeje, napglobočje čustvo, ki v trenutku razgiblje vso dušo, samo to je resnica — beseda je laž!

Obrnil sem se k ljudem, tem starkam in ženskam ter kričal nad njimi, zakaj me niso poklicale poprej.

One pa so bile mirne kakor kip, kakor ledenohladne kamenite sohe so bile mrzle in neobčutljive. Z molki so rožljale in se niso zmenile zame...

Soseda me je prijala za rokav in mi šepnila s svojim dolgočasnim glasom v uho: "Vsa zdaj bodi tiho, da je ne umoríš popolnoma!"

Udual sem srd, ki so ga v meni izzvale te besede, kajti v tem trenotku so se kakor od daleč neke polglasno, trepetaje od sladkosti in blaženosti oglasile njene besede, besede moje matere: "Pred oltarjem stoj... Ta, ki stoji pred oltarjem, je moj sin! Moj sin poje novo mašo in se me spominja... Tudi tebi, Katra, krali si mu včasih nesla suhih hrušek v mesto, se spominja zdaj moj sin... naju obeh. Pogled, Katra, kako je lep, — bled in čist, kakor angel... Oh, koliko sreče si mi dal doživeti, Bog!"

Sedel sem na stol in si z rokama zatiskal ušesa. Čutil sem, kako sem postal vedno bolj majhen, neznamen, kakor da se hočem skriti pred temi besedami, pred temi ljudmi naokrog, pred samim seboj, svojo dušo in svojo lastno osramočenje.

In vendar, glej, vendar sem šel k nji, k Pavli. Tiste tri dni, ki sem jih presedel ob postelji, kjer je ležala moja mati med upom in brezupom, med življenjem in smrtjo in se je onesovečala vsak hip, so se v meni, snovale gibale in dramile čudne stvari. Teško je govoriti o rečeh, ki so zagrebene v najgloblje globine naših sre: o tistih stvareh, ki si jih ne upamo priznati niti sami sebi v obraz brez zardevanja. Kako bi jih priznali drugim?

(Dalje sledi.)

DOPISI.

Barberton, O. — Rojak Ivan Šteblaj, neumoren delavec za S. D. D., naznaja, da se igralci dobro vežbajo za dramatično predstavo, katere se bo vršila v korist doma. V kratkem času nameravajo presenetiti občinstvo z izvanredno predstavo in sicer bodo priredili dve igri: Živa slika štirih letnih časov in žaloigro "Viljem Rateliff", drama v štirih dejanjih. Dan prireditve bo naznanjen v časopisih in na posebnih lepkih. — Rojak Šteblaj je neumoren in izvrsten učitelj dramatike.

Po francosko se je poslovila iz tukajšnje naselbine Marija Onušić, soproga J. Onušića. Pustila je moža in štiri otroke. Najmlajši je star eno leto in osem mesecev in je resno bolan.

Pobegnula je s pustolovcem po imenu Anton Mlakar, doma iz Babnega polja pri Ložu. V starem kraju ima ženo in dva otroke. On je visoke in tenke postave. Ona je bolj majhna in suhega obraza ter silno pobožna. Najraje govori o svetih rečeh.

Martin Železnikar.

Youngstown, O. — Tem potom naznanjam članom društva "Slovenski Narod" št. 153, SNPJ., da se vrše društvene seje vsako prvo nedeljo v mesecu v poljski dvorani na Franklin Ave. št. 903, točno ob dveh popoldne. Mesečnino bom pobiral samo pred in po seji in ne več med sejo, kakor dosedaj. Jaz bom že pol ure pred začetkom seje na mestu. — Glasom sklepa julijske seje mora vsak član prispevati 25c v društveno blagajno, kdor se brez tehtnega vzroka ne udeležuje seje. (Denarna globa ni dovoljena glasom pravil. Zapomnite si to! Op. ured.) Ako se kakšen član ne more udeležiti seje, naj navede po bližnjem bratu vzrok, zakaj ne more prisostvovati seji in naj mu da plačilno knjižico in denar za mesečnino za tekoči mesec. Kdor ne plača mesečnine do 24. vsakega meseca tajniku ali blagajniku, bo suspendiran glasom pravil. Kadar kak član odpotuje in zahteva potni list, naj vedno navede ime, št. in kraj društva, h kateremu želi pristopiti, da zamore tajnik pravilno izpolniti prestopni list. V vseh, društva se tikajočih zadevah pišite vedno le tajniku in ne kakemu drugemu, ako hočete, da se stvar izvrši točno in hitro.

Glede spremembe naslova, pritožb radi časopisa in mesečnine, se mora vsak član javiti pred sejo tajniku in ako mu on ne more dati zadoščenja, naj se pritožbi na seji, ko pride zadevna stvar na dnevni red. Po seji in v javnih prostorih zabavljati ni pravilno. Opozarjam vse one, ki imate otroke v društvu in ni plačan assement za tekoči mesec, se jih črta iz društva glasom pravil otroškega oddelka SNPJ.

Opozarjam člane društva "Slovenski Narod" št. 153, SNPJ., da se udeležijo polnočestvino prihodnje seje, katere se vrši 2. septembra t. l., ker imamo na dnevnem redu veliko važnih stvari in sicer: Poročilo tajnika, polletni račun, stanje blagajne, rast društva in jednote, reševanje zadev, tihočih se društva in jednote. Kratak govor o dolžnostih in pravicah vsakega člana. Diskuzija glede Slovenskega Doma v Youngstown, Ohio; agitacija za večje društvo in SNPJ. Debatna: Sedanja vojna in delavstvo.

Zeleti je, da se vsak član udeleži te seje, kakor ga tudi veže dolžnost.

John Petrić, tajnik.

Razprave o iniciativnem predlogu št. 10.

Southview, Pa. — Čital sem v Prosveti št. 179 protest iz države Kansas, s katerim se popolnoma strinjam in se mi vidi nepotrebno povišati assement radi izplačane posmrtnine za v vojni padlimi člani. Posmrtnina naj bi se izplačala za vsakim padlim članom in se mi vidi nepravilno ločiti in le onim izplačati, ki so oženjeni ali pa imajo še žive starše. To bi ne bilo bratsko.

Nadalje se ne strinjam, da bi se zvišala naročnina za list "Prosveta", ako lahko izhaja brez velikih dobičkov, zakaj gromaditi ka-

pital, ker člani moramo plačati redni assement.

Sem proti predlogu št. 3, povišanje plače gl. tajniku. Plačo ima že sedaj dosti lepo in pomisliti je treba, koliko je delavcev, ki zaslužijo \$100 na mesec in poleg tega smo vedno v smrtni nevarnosti. Ako so nam povišali za 10%, so nam pa vzeli 15% pri živilih. Poleg tega imamo pa še veliko družino.

Kakor se razvidi, imamo letošnje leto veliko iniciativnih predlogov, kateri se mi vidijo popolnoma nepotrebni. Zakaj bi se ne počakalo do konvencije, katere je še takorekoč pred duri in bi se tam o teh predlogih razpravljalo. Ker kakor se čuje, je papir drag, in ako bi ne bilo toliko nepotrebne splošnega glasovanja, bi se dosti prihranilo.

Po mojem mnenju, naj bi se dalo samo predlog št. 5 na splošno glasovanje in posmrtnina naj bi se izplačala vsakemu na katerega je sedaj oporoka narejena. Bodimo bratje tudi sedaj v teh burnih časih, kakor smo bili do sedaj. Naše geslo naj se glasi: Vsi za enega, eden za vse.

F. Stainer, član društva "Zdrani se trpin" št. 265.

Pittsburgh, Pa. — Na zadnji redni mesečni seji društva "Slovenski Sokol" je članstvo razmotrivalo o iniciativnem predlogu št. 10, oziroma o splošnem glasovanju ter je prišlo po daljši debati do sledečega zaključka:

Smo proti predlogom 1 in 2, ker kakor se pozna draginja tam, tako se pozna tudi tukaj in sploh povsod, ker ubogi delavec komaj zasluži za borno življenje in to s trpljenjem. — Smo proti predlogu št. 3 glede povišanja plače gl. tajniku, ker sprevidimo, da ima naš gl. tajnik dovolj lepo plačo. Res, da je veliko dela v gl. uradu ali treba je pomisliti, da ima tudi dovolj pomočnikov zato, katere moramo tudi mi plačati. Tudi delavec občuti draginjo, ki ima številno družino, pa še mora toliko bolj delati po 10 ur na dan ali pa še več in še pri težkem ali nevarnem delu, pa malokateri naredi po \$140.00 na mesec. To je treba pomisliti predno se glasuje o tem. Iz istega stališča smo tudi proti predlogu št. 4. Smo pa za predlog št. 5, da se za v vojni padlimi člani plača posmrtnina in sicer bi bilo treba plačati več kot pa 30%, ker člani plačujejo za celo posmrtnino in ne samo za trideset odstotkov. Nadalje smo tudi za to, da bi tisti člani, ki pridejo iz vojne, dobili tudi kako pomoč, ako so nezmožni za delo. To je sklep našega društva, kar naj bi tudi druga društva vpoštevala.

Za društvo "Slov. Sokol", št. 118, SNPJ.:

Zvonko Jakše, predsednik.

Frank Gottlićer, tajnik.

Anton Škerlog, blagajnik.

South View, Pa. — Društvo "Zdrani se trpin" št. 265, SNPJ. v South View, Pa., je sklenilo na svoji redni mesečni seji dne 12. avgusta t. l., da protestira proti točki pet iniciativnega predloga št. 10, in sicer radi tega, da morajo člani, ki odidejo v armado spreminiti svojo oporoko v toliko, da zapuščajo svojo posmrtnino le ženi, otrokom ali staršem.

Naše društvo vidi v tem napako in sicer, ako smo vsi člani enakovredni, moramo biti tudi v tem ozirom. Naše društvo je zato, da se predlog glasi: "Vsi člani, kateri stopijo v vojaško službo, naj prejmejo 30% posmrtnine in jo naj zapustijo komur hočejo."

John Labka, tajnik.

Milwaukee, Wis. — Na zadnji redni društveni seji Sloge št. 16, SNPJ., je bilo sklenjeno z ozirom na predstojee splošno glasovanje št. 10 sledeče:

Zahteva se zvišanje naročnine na dnevnik "Prosveta" za 50c na leto. Mi se ne strinjam s tem predlogom, ampak smo proti njeemu ter želimo, da ostane stara naročnina, akoravno je pri dnevniku izguba, katero bi potem pokrivali samo oni, ki so naročeni na dnevnik. Vendar bi pa to ne bilo popolnoma pravično. Teda, ko je bilo splošno glasovanje, ali se naj prične z izdajo dnevnika, je za to glasovala večina in manjšina se je morala temu podvreči; vsled tega naj sedaj pokriva iz gube vsi člani, kajti mnogo jih je glasovalo za dnevnik, ki pa se na njega ne naročijo. Ako bo nizka naročnina, se bo lahko dobilo še več naročnikov.

Društvo se ne strinja s tem, bi se plačevalo v sklad izredne podpora tri cente več na mesec. Sklad za izredne podpore je ustanovljen, da se iz njega plačajo izredne podpore in ne uprni troški. V tem skladu se je obrala že precejšnja svota, ker odbor premalo podpira vredne člane. Assement je že daj zelo visok, da ga nekateri ni komaj zmagujejo.

Društvo je proti povišanju plače glavnemu tajniku za 20%. Plača \$140 na mesec je že lepa, kakoršno zasluži le malotteri član jednote. Ako se je zlo članstvo, se s tem nikakor zvišalo delo glavnega tajnika, ker je sedaj več moči v glavnem uradu, ki opravlja to naravno delo, in ne moremo plačevati rastlega dela dvakrat, pomočkom in glavnemu tajniku.

Društvo je tudi proti zvišanju plače upravniku glasila. V enoletu se bo vršila konvencija, se naj plača glavnega tajnika upravniku predloži konvenciji. Ako ne bode glavni odbor vemer izdajal splošnih glasovanj sedaj za to zvišanje, potem zap za drugo, se bo tudi prihranil nekaj za tiskovine v upravni skladu, katerega bo kmalu manjkalo. — Nadalje društvo ne razume, kako da bi se morala plač zvišati, ako bo to sprejeto a splošnim glasovanjem, s prvim julijem, torej mesec poprej, pred bo to odglasovano? Nadalje društvo ne razume, zakaj diktira odbor, ravno za toliko morate šati plače in od tega časa naprej. Zakaj bi se to ne zgodilo po iniciativni od društva, potem katerih bi se določilo zvišanje časa.

S točko 5 se strinjamo, ker bo izplačalo 30 odstotkov posmrtnine samo za onimi v vojni padlimi člani, ki imajo družino ali s rže.

Iniciativnega predloga št. 11, Slavia št. 1, SNPJ. v Chicago ne podpiramo, ker bi se s to godila nekaterim članom krivica. Predlog bi podpirali, ako bi glasil sledeče: Za prve štiri dni bolezni se ne izplača podpore bolezni, Ako pa je član počival van zunanje in ga zdravnik p zna bolnim, se pa izplača. Isto ko se izplača bolniku podpore, prve štiri dni, ako je član bolnotranje najmanj trideset dni.

K temu sklepu nas je privedo dejstvo, da bi bili po točki, kaj jo je predlagalo društvo Slavia oškodovani za štiri dni tudi v n njei bolni, oziroma potrebni bla. Vsled tega apeliramo na vsa društva, da ne podpirajo iniciativnega predloga društva Slavia. Glavni odbor pa naj apelira društva, da naj ne stavijo sed toliko iniciativnih predlogov, ker je konvencija takorekoč skoraj pred vratmi. Vpoštevali bi se naj samo zadeve izvanredne važnosti. Ker se pošiljajo iniciativni predlogi za vsako malokost, se ni čuditi, da se v glavnem uradu pritožujejo uradniki mnogem delu in da imamo visoke upravne stroške.

Društvo Sloge št. 16, SNPJ.

De Pus, Ill. — Društvo "Zavednost" št. 59, SNPJ., je v pretes iniciativno splošno glasovanje št. 10 na redni seji dne 19. avgusta in sklenilo podpirati sledeče predloge: Društvo je proti predlogu št. 1, da se poviša naročnina na dnevnik "Prosveta" za 50 centov, ker to je neobhodno potrebno, ako hočemo, da vzdržimo list. — Društvo je za predlog št. 2, da se poviša mesečni spevek za tri cente izrednih podpor. — Društvo je proti povišanju plače glavnega tajnika. — Društvo se strinja, da se plača nekaj posmrtnine za v vojni padlimi člani.

Za društvo "Zavednost" št. 59, John Koss, tajnik.

La Salle, Ill. — Društvo "Slov. kol" št. 98, SNPJ., je na svoji dnevi mesečni seji dne 12. avgusta v pretes nekatere točke sklenilo sledeče:

Glede povišanja plače gl. tajnika za 20% naj se obrne na splošno konvencijo.

Dalje se je razpravljalo o povišanju naročnine na "Prosveto" za 50c letno. Društvo je sklenilo, da bo glasovalo za povišanje glasno, da bo glasovalo za povišanje naročnine, ako pride na glasovanje in sicer le pod tem pogojem, ako bo med tem časom Gajla zapisal pod svojimi črti

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.12 za tri mesece.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2857 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2857 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawrence 4635.

Datum v oklepaju n. pr. (Julija 31-17) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

Poraz kajzerja je zmaga nemškega ljudstva.

Čim dalj traja vojna, tem bolj se govori o "reformah" v deželi pruskega kajzerizma. Beseda "reforma" je zelo zapeljiva reč in kar se tiče socialnega preobrata, se sme po vsi pravici smatrati za krpo na starih hlačah. Reforma ne pomeni nekaj povsem novega, temveč krpucanje ali izboljšanje starega, ki se potem še ohrani za gotov čas.

Ali je mogoče reformirati kajzerja? Kasta pruskih junkerjev s kajzerjem na čelu je tako stara in okostenela, da se je več ne prime nobena flika; reformirati to kasto bi se reklo: upogniti staro, grčavo deblo. Kajzerizem je bil rojen za diktatorstvo in tiranstvo in brez tega sploh ne more obstati.

Menda ni bilo Nemca — izvzemši Liebknechtov in peščice drugih nemških revolucionarjev — ki bi bil bolje poznal pruski vladajoči razred kot je bil Avgust Bebel. On ni gojil nobenih iluzij o kajzerizmu; on je sto in stokrat rekel in večkrat zapisal, da prusko vladajočo kasto je nemogoče upogniti, nemogoče izboljšati ali reformirati; edin pripomoček je, da se zlomi in podere na tla. Sila pruske vladajoče kaste je v militarizmu in padla bo še le z militarizmom.

Leta 1912 je Bebel pisal: "Militaristični poraz za ljudstvo, ki ni svobodno, je veliko bolj potreben, kot pa zmaga". Dalje je pisal, da se je poročila stranka junkerjev leta 1866, ko so Prusi premagali avstrijsko armado na Češkem. "Ako bi bila takrat Avstrija porazila Prusijo — je rekel Bebel — bi ne bilo nikdar pruske militaristične mašine. In Bebel je z odobravanjem ponovil besede velikega socialista Lasalleja, ki je pred mnogimi leti izrekel željo in nado, da bo pruska vlada enkrat začela vojno, ki ji prinese poraz. Lasalle je vedel in Bebel je dobro znal, da svobode v Prusiji ne bo toliko časa, dokler ne obleži kajzerizem premagan na bojišču.

Lasalle in Bebel sta že mrtva, toda njune besede imajo danes večji pomen, kakor kdaj poprej. Pruski junkerji so začeli vojno in od rezultata vojne je odvisno, da li bo nemško ljudstvo kmalu svobodno ali ne. Poraz oficijelne Nemčije pomeni svobodo in vsled tega zmago nemškega naroda, kakor je rekel Bebel.

Ruska revolucija je sicer nekoliko vplivala na proletarske sloje v centralnih državah, ali storiti ne morejo ničesar, dokler je pruska armada na kajzerjevi vrvi in dokler še odbija napade in prireja ofenzive. Revolucija brez armade — vsaj dobrega dela armade — je nemogoča in armada v Nemčiji in Avstriji bo rebelirala še le tedaj, ko bo premagana na bojišču.

Poraz kajzerja je poraz militarizma in vladajočega razreda sploh v Nemčiji in Avstriji; zmaga kajzerja je trijumf militarizma in pruske vladajoče kaste, ki bi z vladala nad vso Evropo in morda tudi nad Ameriko in prihod socialne revolucije bi se oddaljil najmanj za sto let.

Nikjer niso bile ljudske mase tako pripravljene za revolucijo v zadnjem desetletju, kakor so bile v Rusiji. Ob času rusko-japonske vojne so revolucionarji želeli carju poraz na daljnem iztoku, ker so upali, da lažje pridobijo premagano armado za revolucijo. Poraz je res prišel in leta 1905 je izbruhnila revolucija v Rusiji, toda car je še vedno imel dovolj zaslombe; poraz ni bil popoln. Trajalo je deset let — deset mirnih let — in revolucija se ni mogla ponoviti, dokler ni zopet prišla vojna in z njo par občutnih porazov za rusko armado in tedaj je prišla ura za zmagoslavno revolucijo.

Zmage pijane pruske čete ne bodo mislile na rebeljon in zmagoviti junkerji bodo še manj mislili na demokracijo in razoboroženje. Zato je potrebno, da se vojna nadaljuje, dokler ne bo Nemčija porazena.

Senator Ashurst iz Arizone je krstil unijo I. W. W. za "Imperial Wilhelm's Warriors" (bojovníki cesarskega Viljema). Nam se prav nič ne dopade taktika vodilnih glav v tej uniji. Dalje bi ne bilo prav nič čudnega, če bi

se v delavsko organizacijo pritepel kakšen nemški špijon z nečednimi nameni; saj so nedavno poročali, da so se vrinili nemški vohuni celo v mornariški department vlade in zaradi tega vlada še ni "bojevnica cesarskega Viljema". Ampak fakt je in ostane, da delavci ne bodo zaštrajkali, ako nimajo vzrokov, pa naj jim ukazuje radikalna I. W. W. ali nazadnjaška A. F. of L. Če pa imajo vzroke, tedaj zaštrajkajo brez ozira, h kateri uniji pripadajo ali k nobeni. In tehten vzrok je, ker so v tem času draginje slabo plačani. Ako smejo rudniški baroni grabiti stoodstoten in še večji profit, zakaj bi ne smeli rudarji zahtevati, nekoliko več plače za svoje delo?

Kdo je kriv štrajkov? Ali niso industrijalni magnatje, ki gledajo samo na profit in vse drugo jim je deveta briga? In če brezprimerna trgoglavost magnatov povzroči stavko, ki ovira produkcijo vojnih potrebščin, ali niso oni — in nihče drugi — "Imperial Wilhelm's Warriors", ako kdo zasluži to ime?

In zdravilo proti štrajkom? Vlada naj zaseže rudnike, premogokope in sploh vse industrije in jih operira na svojo pest. Vlada naj delavce dobro plača in jim dovoli še druge ugodnosti in tedaj bo videla, da se delavci ne bodo zmenili za nobenega i. w. w.-ista, ki bi jih vabil na štrajk.

Iz nasveta, da se italijanska in avstrijska vlada "priateljsko pogovorita" o razdelitvi slovenskih dežel, je opravičeno sklepati, da je Benedikt XV. najprej Italijan in potem še le papež.

Konvencija National Fraternal Congress.

Včeraj se je pričela konvencija National Fraternal Congress, h katerem pripada tudi Slovenska narodna podpora jednota. Konvencija se vrši v hotelu Sherman (Chicago) in navzočih je okrog 500 delegatov, ki zastopajo 93 podpornih organizacij z 10,000,000 člani: med temi je osem ženskih organizacij, ki štejejo 934,000 članke.

Delegat Slovenske narodne podporne jednote je br. Paul Berger iz La Salle, Ill. Konvencija bo trajala tri ali štiri dni.

Predsednik kongresa I. I. Boak iz Denverja, Colo., je izjavil več

raj, da zelo važna točka na dnevnem redu bo posebno zavarovanje članov vseh podpornih organizacij, ki so ali, oziroma odidejo v armado. Organizacija "Woodmen of the World", katero on zastopa, ima že čez tisoč članov v armadi in za vse bodo ostali člani prispevali poseben assement v pokritje posmrtninske zavarovalnine. To so storile tudi mnoge druge organizacije in Boak je mnenja, da bodo sledile tudi ostale podporne zveze in jednote, ki so združene v National Fraternal Congressu.

Odlomki iz zgodovine Združenih držav.

Po raznih virih sestavil J. Z.

(Nadaljevanje.)

Washingtonska pogodba je določala, da se severozahodna meja določi tako, kakršna je bila ob tem času. Združene države se dč bile pravice do proste pločbe p reki St. John do morja. Prpadit jim je važna vojnaka postojanka Rouse's Point ob iztoku jezera Champlain. Po daljšem pogajanju sta se obe deželi sporazumeli, da izmenjata begune, ki so bežali pred zakonom, in da pošljeta določeno število ladij, da križarijo ob afriškem obrežju in zatirajo trgovino s sužnji.

Ko je bila pogodba izvršena, so imeli zastopniki rešiti še dve važni točki. Velika Britanija je zise zahtevala, da imajo njeni križarji pravico ustaviti na visokem morju trgovalne ladje, in če se jim zdi potreba, tudi preiskati. Druga točka je imela opraviti z nastitjem Velike Britanije, ki je prislilla ameriške mornarje s trgovski ladij, da so vstopili v britsko mornarico. Webster je spisal poslaničco za ameriškega poslanika v Londonu, ki je pa bila v resnici namenjena britskemu ministru za zunanje zadeve v kateri je nastopil proti preiskavanju trgovskih ladij. Argumenti in sponencl so bili tako jasno in določno povedani, da jih ni bilo mogoče ovrati. V pismu, ki ga je Webster pisal lordu Ashburtonu, je dejal, da vprašanje, če ima Velika Britanija pravico prislilli ameriške mornarje, da vstopijo v britsko mornarico, sploh ne pride v razpravo, ker ne bodo Združene države nikdar ugodile taki zahtevi Velike Britanije. Izjavil, da Združene države smatrate vasko trgovsko ladjo za del teritorija države, pod katero zastavo plove na morju. Ameriški mornarji, ki tvorijo moštvo pravilno vpisane trgovske ladje, bodo vsikdar vživali zaščito zastave, ki vihra nad njimi, in ameriška vlada je pripravljena, izjaviti, da v prihodnje ne trpi, da jemljejo mornarje z ameriških trgovskih ladij in jih prislilljo v britsko mornarico.

Državni tajnik je pisal sicer odločno, toda vladno in pomirjačo. V tem smerem in mirnem duhu so se vršila tudi pogajanja.

Po tej pogodbi so Združene države zavzele stališče vesile. Ko so končala pogajanja, se je Daniel Webster v maju 1843 zahvalil za mesto državnega tajnika in na njegovo mesto je prišel Abel P. Upshur iz Virginije.

V letu 1842 je v državi Rhode Island izbruhnila vstaja, in nastala je potreba, da je posegla zvezna vlada vmes. Punt je poznan v zgodovini pod imenom Dorrova ustaja.

Doslej je služila državi kot ustava pošlovica, ki jo je dal Karel II. v letu 1663 koloniji. Ljudstvo je prišlo do zaključka, da kraljeva poslovica ne more služiti za ustavo in zahtevalo je, da se napravi sprememba.

Nastali sta dve stranki. Ena stranka je bila za spremembo, druga je pa bila proti vsaki najmanjši spremembi. Stranka, ki je bila za spremembo, je izvolila Thomas W. Dorro za guvernerja, zgrabila je za orožje, da osvoji arzenal in oboroži svoje privrčence. Toda državna milica in zvezne čete so odbile napad na arzenal. Dorro je bil aretiran, obtoženo izdajstva in obsojen v dosmrtno ječo. V letu 1845 je bil Dorro že pomiloščen. Nasprotniki vsake novotarije so končno odnehal pod ljudskim pritiskom in l. 1842 je bila izdelana nova ustava, v kateri so bile spremembe, ki jih je zahtevalo ljudstvo.

Skoraj ravno ob istem času so se pojavili nemiri v Illinoisu, ki so povzročili zvezni vladni mnogo sitnosti. Pred nekaj leti se je ustanovilo v zapadnem delu države New York nova verska sekta. Sektaši so se imenovali mormone. Ustanovitelj sekte je bil neki Joseph Smith, navihanece prve vrste, ki je vernim ovcem pripovedoval, da je od Boga prejel novo rododetje, ki je zapisano na zlatih tablah. Med verskimi nauki mormonov je tudi nauk, ki uči in pri zina mnogodestvo. Mormoni so kmalu spoznali, da se na vzhodu ne morejo razviti in obrnili so se proti zapadu. Najprvo so se naselili v Missouriju, toda tamošnjega obnašanje izvalo jezo tamošnjega ljudstva in morali so iz Missourija.

Ko so se Mormoni prepeljali čez rekó Mississippi so se nastanili v Illinoisu. Zgradili so mesto, ki so mu dali ime Nauvoo, v mestu so pa postavili tempelj. Njih članstvo se je hitro množilo, ker so prihajali emigrantje iz vseh

krajev Evrope in vstopali v novo-versko sekto. Novodošleci so bili navadno ljudje brez vsake izobrazbe. Zavedajoč se svoje moči, so ustanovili svojo armado in se zoperstavljali državnim oblastim. Država je skušala ukloniti mormone, da žive po postavah. Njih obnašanje je zopet izživalo ljudstvo kot v Missouriju, kar je povzročilo razne homatije, ki so imele včasih zelo resen značaj. Med mormoni in državnimi oblastmi je prišlo večkrat do konfliktov, in pri nečem takem konfliktu sta bila artirana prerok Joseph Smith in njegov brat in vržena v ječo. Kljub temu, da je guverner pazil za njiju varnost, ju je napadla tolpa maskiranih ljudi in ju ustrelila 26. julija 1844. To je pospešilo krizo. Ljudstvo se je oborožilo in sklenilo, da prežene mormone onkraj Mississippija.

Vletu 1845 je ljudstvo naskočilo Nauvoo in prislillilo mormone, da zapuste državo. V letu 1846 so se mormoni napotili proti zapadu in se naselili v okolici Slanega jezera. Iz te naselitve je nastal teritorij Utah.

(Dalje prihodnjic.)

Sanje ob jezeru.

Iz Clevelanda. — Noč... Sedim na obrežju eriškega jezera in... Hrepenenje po nečem neznanem, pa vendar zaželenem me goni na obalo jezera. To hrepenenje pa je večje od mojega samozatajevanja, zato pa sem se mu udal, da bi vsaj enkrat spoznal, ne... samo videl v daljavi tisti zaželeni cilj, ki ga iščem dan za dnevom od vodah eriškega jezera. — Noč je temna, le posamezne zvezde se še borijo za obstanek svoje svetlobe, kot ob vetru ugašajoča svetilka. Hladen, poletni veter pihlja od jezera in zdajpazdaj postane sunek močnejši, ki se razgubi med govornjem na obrežju stoečih dreves. Jezero je precej mirno, mali valčki — bratci si podajajo roke v pozdrav, dokler se njih prijateljstvo in njihovo življenje ne razbi-je, oziroma razlije na sipinah jezera.

V daljavi se je nekaj zasvetilo kot okoli divjajočega Ciklopa, skrililo se je zopet v jezero... slabša postaja njegova svetloba, dokler ne zamre na obzorju. Le na mestnem svetilniku se še prikazuje in ugaša brleča luč... Drugače je postalo mirno in domače, po harmoniji večnih, na ravnih zakonih.

Še sedim na obrežju, le usiljivi komarji me motijo, da se moja fantazija trga in uničuje, da ne morem priti do nobenega stalnega fundamenta — mojega neznanega in zaželenega cilja. Sam ne vem... Misel se vrsti za misljo, kot nepretrgana četa v bojno vrsto odhajajočih mladeničev. Vse misli se zgubijo v vesoljnem vse-mirju. Pa vendar, nekaj skrivnostnega ustvarja moja fantazija. Težko vam je povedati skrivnostna pota moje fantazije, a podajam jih, — obsojajte jih, a ne obsojite mene, vsaj sem nezmotljivosti podvržen kot vi drugi.

Videl sem potapljačega Sokola... Z okrvavljenimi, zlomljenimi peroti je razbijal penoče valove. Smrt ga je držala za vrat, igrala se je z njegovim skoro nepremagljivim življenjem. Mar ji je bilo za njegove čile mladice, vsaj ona dobi žrtve, kaj briga druge...? Dobila jo je pred letom dni. Kaj pa o tem misli "Sokol Jadran" na obrežju jezera, vam nemoremo povedati.

Med vodnimi nimfami se je igrala tista pogrešana solnčna roža, ki nam ostane v našem spominu. Blagor ji, je želel moj duh...

Prižgal sem cigaro, dim mi je zavlil obraz v skoro neprodno maso. Pravijo, da v dimu cigare lahko gledaš svojo bodočnost... Spet sem zaželel videti tisto nepoznano hrepenenje, ki me vleče naprej in naprej, brez gotovega poto.

Ti morska noč, najlepša noč! Ne morem se s teboj razstati... O, naj te gledam sanjajoč — kako bi mogel zdaj zaspati! Spanec se me je polotil, napol v snu sem vrgel cigaro v jezero, hlastno vdihaval obkrožajoči dim, da razjasnim pogled na jezero. V neposredni bližini, kjer sega voda človeku do pasa, se je pojavilo živo bitje. Napnem punčice svojih oči do skrajnih mej, pogled mi je obstal na mladi, zažneli devotki, črnooki ciganki. Male, napol dopolnjene prsi so zakrivali razmršeni kodrasti lasje. Oči pa ta-

ko skrivnostno, zapeljive in ljubezivne, da sem si zaželel ljubezni in še enkrat ljubezni...! To torej je moj nepoznani cilj, moje zaželeno hrepenenje, ki je večje kot vse moje zatajevanje, — uteha mojemu srčnemu nemiru.

Pogledala me je s tistim strastnim, ljubezni željnim pogledom, da so se mi trepalnice mahoma zaprle pred pogledom omamljivih oči. Odpremi oči, stala je pri meni, a njen pogled je bil jasnejši in priključivejši, da si mora najtrše človeško srce zaželeli — ljubezni. Nisem se dal prositi, ker srce je govorilo:

O, ti črna ciganka Marija! Kako čudne imaš ti oči, da pozabiti več jih ne morem, da od njih zdaj srce me boli.

"Prerokujem naj srečo še Tebi!" rekla si, mi pogledala dlan, pa si čitala mojo usodo: tek življenja moj bil ti je znan.

Podal sem ji roko, ne za nove, ne za bakši, ampak za pravo in čisto ljubezen, in ona je prerokovala mojo preteklo in prihodnje življenje. Zastajala je z besedo pri vsakem križišču mojih začetnih potez na levi roki. Prišla je do glavnega križpotja, na štirih straneh se je križala moja bodoča usoda. Utihihla je... Več ni mogla govoriti, nemo je zrla v moj preplašeni obraz, vedela je namreč, da ni pri meni sledi o prv ljubezni, da tudi sedaj ljubim, — da ni prostora za njeno ljubezen.

"Oženil se bodeš...!" je rekla, a zamolčala zadnje besede.

"V vojsko ideš čez...!" je pridajala, a ni povedala, kdaj, ker gotovo je videla nadaljno usodo. "Povej naprej!" sem jo silil v enomer, toda molčala je, izpustila mojo tresočo roko, da mi je omahnila na kolena. Njeni črni lasje so mi padali po čelu, obrazu... nisem se zavedal, ali živim, saj njam ali samo bdim v napolnu. Pogladila me je z roko po razgretim, od krvi napolnjenem licu, oh, tako nežno in laskavo, da sem čutil vsak najmanjši mah na mojem licu.

"In ti me ne ljubiš, ker ljubim drugo, ker odhajaš, ker se oženiš z nevesto iz boja...!" je jадikovala polglasno o noz nezmerne žalostjo in hrepenenjem, ki prevrže skoro nemogočo stvarstvo vesoljnosti.

"Še en poljub!... Roko podaj!... Ne bo me nikdar več nazaj!" poljubila me je s poljubom prave ljubezni, planila proti osrčju skrivnostnega jezera... Dolge vzdih za slovo... Se en pogled na tajstveno valovanje voda... zbudim se, opikam od nadležnih komarjev, ki so pili mojo kri med fantazijami nočne tišine.

Jaz pa hrepenim po nečem neznanem, sladkostnem, o katerem mi je pravila črna ciganka. Hrepenim za ciljem, kjer ljubezen uživa svojo nebesko ambrozijo in nektar... toda načrti so prekršani, morebiti za tek mojega življenja, a življenje je samo eno, torej za večno. Čelo mi postaja mračno ob mislih na bodočnost, ker lahko se uresničijo besede ciganke, da se oženim z vojno nevesto.

Pri naborni komisiji sem potrjen k Samovini fantom, ne samo jaz, ampak 95 odstotkov poklicanih Slovencev v Clevelandu gre z menoj. — Morebiti hočejo Slovence za žrtve!

Janko N. Rogelj.

Za zabavo in kratek čas.

Ti pa znajo.

Nekoč se sestanejo trije knjigovodje, pa prično hvaliti vsak svoj pisarno, kako je velika.

Prvi reče: "V naši pisarni se toliko piše, da vsako leto vržemo do 20 meterskih centov rabljenih peres med staro železo."

"To ni nič," reče drugi. "Pri nas pa radi obrezovanja svinčnikov, dobimo po 20 kubičnih klafter trask na leto."

"To so vse malenkosti," pravi tretji. "V naši pisarni se pripravi letno 20 hektolitrov črnine samo zato, ker ne stavimo pike nad črko 'i'."

Zlobna želja.

Ante: "Ali veš, da se je naš ostar oženil?"
Dante: "To sem zlojdu že davno želel."

V sol.

Učitelj: Čemu so mostovi?
Učenec: Da teče pod njimi voda.

(Nadaljevanje s prve strani)

Razpuščen občinski zastop. — Občinski zastop občine Dol. Otl. na v goriškem okraju je tržaško udeležništvo razpustilo. Začasno

Spokane, Wash. — Mestni komisarji so izdali odredbo, ki prepoveduje članom I. W. W. in verskih družb obdržavati shode na ulicah.

ako pisavo se prodaju po primerni
nizki ceni. Za veće pojašnjenja pi-
šite na tajnika: Frank Gottlieb
1233 Lake St., N. S. Pittsburgh
Pa. (Aug. 22-29)

Za časa neznosne

V LEKARNAH

se mora vsakdo čuvati nevarnih bolezni, hrankov. Tukaj je vreden pregovor: 'moč'. — Zaprije, glavobol, izguba telesa opomni, da si poiščeš uspešno zdravilo, vse nadih, ki bi lahko nastale v bodočnosti.

Trinerjev Elikzir iz Gre

je pravo zdravilo, ki ga rabite v takih ali nabirajoče se odpadke, v katerih se povrne tek, krepki kri in želodec, ki se pot napadalec. V gori omenjenih slučajih na ženskih premenbah življenja ali pri preno to zdravilo je priznано neprimerljivo naj Pripravljenost je le iz greških rastlin, bl vredenosti in čistega naravnega, močnega želodec ga sprejme z lahkoto. — Cena \$1.00

TRINERJE

prinese v vaš dom pravo družinsko zdravje, ali nevarnosti, je izvrstno za počitek, vrat, itd. zelo krepilno za utrjene mišice noge po dolgi boji. Cena 25 in 50c v lek

TRINE

OLAŠATELJ

je najboljši uspešno zdravilo za prehlade in itd. Cena ista kot za obilje.

Trinerjeva zdravila so dobila največjih razstavah. Zadnje nagrade: Zlata k Prix — Panama 1916.

CENA \$1.00

Proletarec
je slovensko glasilo socialistične
stranke v Ameriki. Vsak delavec
in rojak, ki se zanima za social-
nem, bi ga moral redno štiti
pravo sliko socializma.
Naročnina znaša \$2.00 na leto.
\$1.00 za pol leta.
Naslov: **PROLETAREC**
4008 W. 31st St.
CHICAGO, ILLINOIS

V LEKARNAH

CENA \$1.00

se mora vsakdo čuvati nevarnih bolezni, ki pomenijo propast družinskih prihrankov. Tukaj je vresničen progovor "Takošnja pomoč, je najboljša pomoč". — Zaprije, glavobol, izguba teka, splošna slabost, vsi taki znaki so opomini, da si posčete uspešno zdravilo, pravočasno negovanje črev odstrani vse nadloge, ki bi lahko nastale v bodočnosti.

Trinerjev Ameriški Elikzir iz Grenkega Vina.

Je pravo zdravilo, ki ga rabite v takih slučajih. Ono izdišči čreva, odstrani vse nabirajoče se odpadke, v katerih se plode in goje bakterije, pomaga prebavi, povrne tek, krepí kri in želodec, ki se potem lahko obrani množici bakterijskih napadalcev. V gori omenjenih slučajih nastane nervoznost, hred v želodcu, pri ženskih premembah življenja ali pri premogarih v premogarskih okrajih itd. to zdravilo je priznано neprimerljivo najbolje med vsemi enakimi priredbami. Pripravljeno je iz grenkih rastlin, blisk in skorij neprecenljivo zdravniške vrednosti in čistega naravnega, močnega rdečega vina. Celo najbolj občutljiv želodec ga sprajme z lahkoto. — Cena \$1.00, v lekarnah.

TRINERJEV OBLIŽ

prinese v vaš dom pravo družinsko zdravilo. To je neprekosljivo za revmatizem ali nevralgijo, je izvrstno za poškodbe, razpokljine, otekel in ohromel vrat, itd. zelo čedljivo za utrujene mišice po trudiopolnem delu ali za utrujene noge po dolgi hoji. Cena 25 in 50c v lekarnah, po pošti 35 in 60c.

TRINERJEV OLAŠATELJ KAŠLJA.

je najbolj uspešno zdravilo za prehlade in kašel, hripavost, bronchiti s sadoho, itd. Cena leta kot za obliž.

Trinerjeva zdravila so dobila največje mogoče nagrade pri vsi mednarodnih razstavah. Zadnje nagrade: Zlata kolajza — San Francisco 1915, Grand Prix — Panama 1916.

Jos. Triner

IZDELOVATELJ

1338-39 So. ASHLAND AVE.

CHICAGO, ILLINOIS.

APEL ZA STAVKOVNI SKLAD.

* **John Verderbar**, gl. tajnik.

IZ URADA GL. TAJNIKA.

V POJASNILO KRAJEVNIM
DRUŠTVOM.

Pozivljam vsa krajevna društva, da naj tó vpoštevajo.
John Verderber, gl. tajnik.

Kar želim, da se upošteva, je sledeče: Oh času zadnje konvencije, na kateri se je določila moja plača, ni nihče pričakoval, da bo jednota v enem letu in pol narastla za 6834 članov in za 83 krajevnih društev. Jednota šteje danes 20588 članov v obeh oddelkih

John Verderbar.

INICIATIVNI PREDLOG.

Društvo "Celje" št. 27. S. N. P. Jednote v Frontenacu, Kans., je na svoji izredni seji, dne 7. julia osvojilo iniciativni predlog za premembo člena IX, točka 4, v stavci.

Čas za razpravo se računa od dneva, ko je bila zadeva prvič objavljena v glasilu. Dalje gredo na referendum vsi predlogi glede spreminjanja, dodajanja ali črtanja v ustavi in pravilih na podlagi infletive, določitev kraja redne konvencije, predlogi za izrodne konvencije in odpoklice, volitve odbornikov za izpraznjena mesta v gl. uradu, sporne zadeve, ako se glavni odbor ne more sporazumeti.

John Bedene, tajnik,
Frank Boldin, blagajnik.

1. avgusta 1917.

Jugoslovanska tiskovna družba prosi za oglas v "Družinskem Koledarju" za leto 1918. Se vzame ena stran kakor lani.

Št. 74 Virden, Ill. — Br. Kav. —
piše se je pritožil, da mu je društvo
naložilo denarne kazen 50 centov
za izostanek od seje. Kar ni bil

J. Cerovšek ima otrpnelo roko za, postjo in zahteva odškodnino. Zdravnik pravi, da je roka poškodovana, toda ne stalno. Društvo

Naznanila in vabila

Bellatre, O. — Društvo "Slovenski Bratje", št. 258 SNPJ, pridedi dne 26. avgusta t. l. svojo društveno veselico na farmi rojaka Charles Gibos. Do tam

delničarje, da se vdeleže te seje
številno, ker imamo na dovaem red
več važnih zadev glede doma.
Tajnik.

McDonald, W. Va.

Naš zastopnik nas je obvestil, da delo pri New River Co. rudnikih zelo dobro napreduje v McDonald, W. Va. Premogarji delajo stalno po šest dni v tednu in zaslužijo boljši delo \$100 na dva tedna, če vzamemo v poštev one slabe dneve zadnjih štiri ali pet let izgleda, da so se razmere precej poboljšale. Niško stanje se nahaja tu. Družba gradi sedaj 250 novih hiš kjer bodo nastanili premogarje. Ni kamna, ne plina v teh premogorovih, torej prav lahko priporočamo te rudnike in družbo čitateljem lista. Družba tudi prodaja hiše premogarjem na lahko obročno odplačevanje. Tudi nekaj pripomore da bodo premogarji zadovoljni ko pridejo tja. Ako želite kaj pojasnila o teh premogorovih tedaj pišite na naslov

**440 Second Avenue
Pittsburg, Pa.**

CAS

Edina Slovenska revija
izhaja mesečno na 36 straneh
in velja za vse leto \$2.
Čas, 2711 S. Millard Ave.
Chicago, Ill.

Glavni ured Tel. Lawndale 3096
Shaykinsto in posojilno društvo
"PRIZLAD".

FRANK KRENEK
IZVRSTNA POSTREŽBA
vogal 27. ulica in Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Heverley, Pa.

Ravnokar smo prejeli pismo enega naših rojakov, ki dela tam v premogorovu Heverley Coal družbe iz katerega se razume, da je tam delovno stanje precej povoljno. Delavci imajo dobra stanovanja in poleg tega dobe premog zastonj in rent za nizko ceno, poleg pa se še precej zaslužijo. Tam so šole in cerkve. To je **UNIJSKI** premogorov, a poleg unijske plače daje družba še nekaj povraček ali bonus za vsako delo pri njih rudnikih. Družba ima dovolj v zvez na razpolago in lahko uporabi še **100 slovenskih premogarjev**. Zato pa, ako hočete imeti stalno delo in dobro plačo, pridite pripravljeni za delo s P. R. R. železnice. Zglasite se pri superintendentu, **HEVERLEY COAL CO. v COALPORT, PA.**, ali pa pišite na Frank Zala, 805 House Bldg. Pittsburgh, Pa. (Aug. 15, 22)

LOUIS WEITKAMPER
Istnik.
Meanica in jedilnica, se priporoča vsem rojakom za obilen obisk ima sveže pišče in izvrstne smotke.
Telef. 116.
204-206 S. Chicago St., Lincoln, Ill.

WESTERN HOTEL
European
JOHN STUCKEL, Istnik.
Vabi vse cenjene Slovence in Hrvatke, da ga posetijo.
117-119 Sangamon St., Lincoln, Ill.
Phone 641.

FRANK FUZER

Pri meni se dobi stanovanje in hrana ob vsaki priliki. Posebno pozornost obračam do potnikov. Dobra in točna postrežba.

226 Reed St.—Tel. Man. 3943 y.
MILWAUKEE, WISC.

M. WEINZIERL
Zlatnina in splošna trgovina.
Zastopnik za Ford in Metz Automobile.
ELY, MINN.

FRANK BREGANT
Se priporoča rojakom in znancem za obilen obisk. Friscoišča, dobra pišča in fine smotke. Točna in dobra postrežba.
(Tel. Hanover 4986.)
283 Reed St., Milwaukee, Wis.

Za vsebino oglasov ni odgovorne ne upravnništvo ne uredništvo.

KNJIGA

Pot k zdravju

boda malo pošla, kateri rojakov jo še misla, naj jo čim prej naroči. Pošilja se brezplačno in poštne prosto.

Ta knjiga poučuje kako se števati pred raznimi boleznimi in kako že obstoječe s malimi stroški odstraniti. Ona je koristen svetovalec za moža in ženo, deklico in mladeniča.

Pismo s različno pisanimi imeni in besedami pošiljajte na:

The Partos Pharmacy

160 - 2nd Ave. New York, N. Y.

DECA POSTANE
MOČNA IN VELIKA
AKO JO HRANITE Z

Eagle
BRAND
CONDENSED
MILK

Bestavljeno je iz najboljšega kravljega mleka in sladkorja — in nič drugega — zato je velike redne vrednosti, lahko prebujivo in pripravi na steklenico le s malim dodatkom vode, katere mora biti sveža in ohlajena, da se ne poškoduje. Priporočajo ga, da dobite Borden's Eagle Brand Condensed Milk. Iskalite in pošljite ta oglas na: Borden's Condensed Milk Co., New York, N. Y. In prejeli boste navodila v slovenskem jeziku, kako rabiti.

Piše Gregor Korobač
pl. Gajžla.

Solnce je stopilo v znamenje svojih svetcev in posledica je bila, da je nastala prav pasja vročina vsled česar je postal življenje v Chicagi in okolici tudi pasje. Po dolgem premišljevanju sem se odločil, da se grem malo ohladiti v Sibirijo, kjer letajo snežene muhe in komarji. Ravno sem se utaboril komodno pri peči v hotelu malega sibirskega mesteca in si natočil čašo duhtečega čaja iz samovarja, ko prisopihla na postajo ekspresni vlak iz Petrograda. Iz kupeja se privleče batjuška Nik Romanov, bivši car vseh Rusov, z veliko culo na hrbtni in cekarjem v roki. Nekaj časa se preplašeno ozira okrog, nakar si pomane roke in otare ledene sveče pod nosom, nato pa pride v hotel vprašat za jerperge zase, za matjuško in deco. Lastnik hotela mu je pokazal sobico, nakar me je uslužno predstavil eksveličanstvu kot slovečega reporterja Gajžla. Kmalu sva se zapletla v živahen razgovor. Med drugim sem vprašal Nika, da li je prišel v Sibirijo z zdravstvenih ozirav ali samo kot letovišar za zabavo. Odgovoril mi je, da mu je svetoval zdravnik Kerenski, da je za njegovo zdravje in za zdravje cele Rusije najboljšo, če gre za nedolgo čas na letovišče v Sibirijo, kjer ni muh in ne komarjev. Ruska vlada mu je dovolila prosto vožnjo iz hvalečnosti, ker je tudi on svoječasno preskrbel prosto vožnjo tisočim in tisočim političnim "bolnikom". Večino teh bolnikov je zdravnik Kerenski spoznal za zdrave in jih poklical nazaj v sveto Rusijo, kjer je zanje dosti dela, ekskaru je pa določil isti sanatorij in iste medicinske kot jih je on drugim prej. Sklepal je čisto logično, da kar je bilo dobro za druge, bo koristilo tudi njemu. Pohvalil sem Kerenskija kot praktičnega zdravnika in vprašal Nikolaja, da li mu je kaj znano, če imajo tudi v Nemčiji, Avstriji in Bolgariji kaj takih zdravnikov kot je Kerenski. Odgovoril mi je, da ne ve natančno, misli pa, da je zdravniška veda tudi v omenjenih deželah že precej napredovala in da bo kmalu prišlo za njim še več takih letovišarjev.

Krilateci so pridno vsipali snežne zvezdice iz vseмира in zavrt v devetih medvedovih kožah sem po trimajstji čaši čaja truden zaspal. Mučile pa so me hude sanje. Videl sem njegovo apostolsko veličanstvo Korla, kako so ga njegovi vdani "podaniki" vlekli na gavage. Rekli so mi, da so najboljši zdravniki tako svetovali, češ, ako je bilo to dobro za tisoče njegovih podanikov, zakaj bi ne bilo zanj. — V mrzlih morskih valovih sem opazil rogovičaste kajzerjeve brke in kmalu na to Vilčeta samega, ki se je trudil, da splava na suho. Kakor hitro se je pa približal celini, stegnilo se je po njem tisoč rok in ročice in ga potegnile v globčino. Sprva sem mislil, da so poredne morske deklice, kmalu pa sem se prepričal, da so to žene, de-ve in otroci z Lusitanije in drugih potniških parnikov, katerim je kajzer s svojimi submarinkami preskrbel jerperge v morskih globinah. Kdo bi jim zameril, če ga želijo dobiti v svojo družbo? — Dalje sem videl krvavordeč polumeseč, na katerem je bil za svoj dolgi kljukasti nos obvešen Ferdo Koburški, vampir vseh Bolgarov. Mrki Macedonci so ga drezali s handžarji in jatagani, za pete so ga vlekle onečane srbske devotke, nos je pa pokal in se lo- mil — nisem mogel več gledati, zbudil sem se in poletel proti domu.

Doma me je čakalo pismo radevednega botanika iz Bieskerje, Pa., ki je želel zvedeti, če se sol-ene rože v Pennsylvaiji kaj razlikujejo od onih v Kansasu. Odgovoril sem mu, da je razlika med solnčnimi rožami velikanska in tudi v Kansasu sta jih dve vrsti. Prve vrste so velikocvetne, korisne, popolnoma nedolžne, vedno se smejejo solnčnice, ki nosijo botaniško ime Helianthus annuus. Druga vrsta ima neštevilno imen, ki so večinoma povzeta iz judovskih, grških in rimskih praktik. Te vrste solnčne rože so tiste, ki povzročajo spominke in skomine, smeh, jok in stok in škripanje z zobmi, revolucije in srčne prekucije. Svetoval sem mu, ako jih hoče natančneje preštudirati, da se poda med nje za par tednov ali mesecev, toda jaz si roke umijem, ako bo prišel nazaj z nosom kot ga ima Ferdo bolgarski. Jaz imam v tem oziru take dolgonose sku- nje, da bom igral vlogo prvega punaka v bodoči tragikomni dr. Tavčarjevi igri "Dolgih nosov". Gajžla.

Navadne bolezni.

Najbolj navadne in običanje bo- lezni današnjih dni so želodečne neprilike, o tem ste se morda že sami prepričali. Včasih je treba vsled tega utrditi v prvi vrsti pre- bavni sistem, ali pa istega popol- noma izčistiti. Za to se je vedno pokazalo kot najboljšo sredstvo znano Trinerjevo ameriško gren- ko zdravilno vino. To vino izčisti črevesje in ga zaeno krepi in u- trjuje; isto povrača tek (okus) in pospešuje prebavo. Lahko se po- popolnoma zanesete na to vino, da Vam bo pomagalo če imate glavobol, če ste nervozni in splošno slab- bi, itd. Cena \$1.00 v lekarnah. — Ali rabite in potrebujete morda kako zdravilo za izpahke, otekli- ne, otekle žlene, revmatizem ali nevralgijo? Ali iščete kakoga o- krepčila za vaše utrujene mišice in noge? Gotovo boste preseneče- ni z učinki ako boste rabili za to Trinerjev Liniment. Cena 25c in 50c v lekarnah; po pošti 35c in 60c. — Jos. Triner, izdelujoči kem- ist, 1333-1339 So. Ashland ave. Chicago, Ill. (Advertis.)

POTREBUJEMO PREMORGARJE
Za Henrietta Coal Mining Co.
Llanfair, Cambria okraj, Penna.

Naš premogorov je blizu South Fork, Pa., Windber, Pa., in Johnstown, Pa., poleg Pennsylvanija železnice v lepem mestu Llanfair, Pa. Naši premogarji zaslužijo od \$60.00 do \$100.00 na dva tedna in delo je stalno. Odprte svetilke. Šaft premogorov. Premog je 42 do 45 inčev debelji. Ni kamna. Dobra stanovanja v najem za \$6.50 do \$7.00 na mesec. Vrtovi. Dobre šole, 4 cerkve, zabavališča. Mi vam damo delo. Pridite takoj osebno ali pa pošite za pojasnila na Superintendenta Henriette Coal Company, Llanfair, Cambria County, Pa.

ZEMLJA V FLORIDI.

Proda se: za \$25 takoj in po \$10 mesečno krasne 10 akrov far- me blizu Ruskin College. Ena sa- ma prireditev vam plača vse kup- ne stroške. Lepa prilika za šolsko izobrazbo. Za pojasnila obrnite se osebno ali pismeno na: Mr. Ulrich, Room 1620, Ashland Block, Chicago, Ill.

Virginia, Minn. Ely, Minn.
Se priporočamo v obliki
SAVOLAINEN CO.
Zlatarji in druge srebrnine.
29 East Superior Street.
DULUTH, MINN.
Nasledniki
Erd's Jewelry Store.

Naznanilo.

Vsem cenjenim slovincem in Slovincem v Clevelandu in okolici se najtopleje priporočam, pri na- kupu raznovrstne ženske in or- toboje obleke, sukenj, spodnje o- bleke, nogavice, itd. Sveže blago, nizke cene, točna preizkušnja.

BENNO B. LEUSTIG
6424 St. Clair Ave.,
Cleveland, O.

James F. Stepien,
predsednik.
Christian R. Wallick,
I. podpreds.
Emanuel Beranek,
II. podpreds.
Adolph J. Krass,
blagajnik.

Narodniški odbor:
Michael Zimmer, nač.
Emanuel Beranek
Dr. Anton Blazina
Abel Davis
John Fucik
A. V. Geringer
John C. Krass
James F. Stepien
C. R. Wallick

AMERICAN STATE BANK

1225-27 Blue Island Ave., blizu 13-ate ulice,
CHICAGO, ILL.

Glavnica in prebitok \$500, 10.00

ODPRTO: Pondeljek in v četrtek do 8½ zveče
vse druge dneve pa do 5½ popoldna

POZORI!

Radi nestalnosti cen kronske vrednosti, nam je nemogoče odre- stalno ceno. Pošiljali bomo denar še nadalje po najnižjih cen- tekoče vrednosti kron. Uprašajte, ali nam pa pišite za ceno.

Večje svote še po nižjih cenah.

Pošiljamo denar v stari kraj in jamčimo da se pošteno izplača ali pa Vam vr- nimo grebu in njenimi podružnicami. Pošiljamo denar vojnim vjetnikom v Srbijo, Rusijo, Anglijo in Francosko. Govorimo vse slovanske jezike.

PAZITE IN HRANITE

Narodni izrek pravi: "Pazite na vaš beli denar za črne dave." To pomenja toliko kakor prvo pazite in hranite dokler ste še zdravi in mladi, da boste imeli nekaj za stara in onemogla leta. Vsak Slovek mora paziti in hraniti, ko le to je edina pot, ki vna vodi v neodvisnost. Prvi dolar, ki ga date na stran, se lahko ceni kot temeljni kamen poslopja za katerim vsaki stremi. Dobro je vedno imeti na pametu narodni izrek ki pravi: "Zrno do zrna pogača: kamen na kamen palača." Najtežje je početak ali bres početa ni nikdar ničesar. Zatorej prične vlagati vaš denar še danes, ampak pazite, da ga nalogate v gotovo in varno banko. Z vlogo enega dolara dobite vašo bančno knjižico.

Mi sprejemamo denar na hranilno vlogo in plačamo po 3% obrestih od njega. Pošiljamo denar v Italijo, Rusijo in Francosko. Prédajemo prve posojilne mortgage (markče) in dajemo v na- jem varne hranilne predale. Sprejemo upise za parobrodno potovanje v staro domovino po vojni.

KASPAR STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.
Kapital, vloge in prebitok znaša nad \$6,000,000.

Edina Slovenska Tvrdka

Zastave, regalije, znake, kape, pečate, in vse potrebščine za druž. in jed. Delo prve vrste. Cene nizke. Slovenske cenike pošiljamo zastonj. F. KERŽE, 2711 So. Millard Avenue, Chicago, Ill.

Največja slovanska tiskarna v Ameriki je

NARODNA TISKARNA

2146-48-50 Blue Island Avenue, Chicago, Illinois.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, polj- skem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku. Naša po- sebnost so tiskovine za društvo in trgovce. — — — — — "PROSVETA" se tiska v naši tiskarni.

FRANK STONICH

brat zlatarjev Jacoba in Johna Stonicha, se priporoča cenjenim roj- kom širom Amerike. Kadar potrebujete ali kupujete slatnino n. pr. ure, verifice, prstane, broške itd., se obrnite name, ker boste dobili blago prve vrste.

VSE GARANTIRANO!

V zalogi imam snake, prstane, priveške, broške raznih jednot in svat. **FRANK STONICH**
7 W. Madison St., Savings Bank Bldg., Rm. 605, CHICAGO, ILL.

ST. CLAIR AV. JEWELRY

JOSEPH MARINČIČ, lastnik.

5805 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Slovenska trgovina s urami, slatnino, brilanti, Columbia gram- phone plošče različnih jezikov, sprejemam v popravilo ure, slatnino gramofone vse kar se tiče te stroke, delo jamčim. Kadar želite kupiti gramofone ali gramofon uprašajte mene za ceno, stane vas samo 2c po pošti, prihranite si stem dolarja. Ne pozabite geslo "svoj k svojim". Se priporočam. JOSEPH MARINČIČ, slatar, 5805 St. Clair Ave.

New York Dry Cleaning Company

BRATA KUNSTEL, lastnika
6220 St. Clair Ave., Cleveland, O. PODRUŽNICA:
15305 Hale Ave.

Barvamo, čistimo, likamo in popr- vijamo moške in ženske obleke

TOČNA POSTREŽBA. ZMERNE CENE. Se priporočava v obliki obliki vsem rojakom, Slovincem in bratom članom S. N. P. J. Brata Kunstel.

J. S. JABLONSKI, Fotograf
6122 St. Clair Ave. : 2303 Professor Ave.
CLEVELAND :: :: OHIO

The William Sitter Co.
Edina slovenska inkorpo-
rirana zlatarska tvrdka.
6120 St. Clair Ave.
Cleveland, Ohio.

Velika zaloga finih ur, zlatnine in srebrnine, gramofonov in plošč v vseh jezikih. Naša posebnost dvostranske plošče, 7 palcev velike. Pišite po cenik. Pri nas se dobijo denarne nakazni-ec (Money Orders) po isti ceni kot na pošti.

OPOMBA:—Naši zastopniki se morajo izkazati z našimi listinami, drugače jim ne verjemite, ako se predstavijo, kot taki.

Ali veste, kaj se godi dnevno po svetu? Ako ne, po- tem je to vaša krivda. Vse lahko izveste, ako se na- ročite na dnevnik "PROSVETA"! Prinaša svetovne novice in dnevne ameriške vesti. — List stane za celo leto \$3.00, pol leta \$1.50. — Zastopniki so vsi društveni tajniki in še drugi pooblaščenici. — Naslov na "PROSVETO" je
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

5000 DELAVCEV
moramo prekrbeti s najboljšimi oblikami, katere izdelujemo sami po naročilu, kakor tudi s tovarniškimi izdelki po primernih cenah. Naj- tekrenejše se priporoča
SLOVENSKA TVRDKA
JOHN GORNIK
6105 St. Clair Ave. Cleveland, Ohio

Tvrdka
Belaj & Močnik
6205 St. Clair Ave.,
Cleveland, Ohio.
Velika zaloga najnovejše mode panamskih slatnikov in družih v zalogi.
Kakortudi spodnjega letnega perila, svilnatih strajc, kravat, nogavic, ovratnike, itd.
Vsak, kateri pride k nam v tr- govino je točno in solidno postrežen.
Krojačnica prve vrste.
Cene jako zmerne.
Cene jako zmerne.
Dajemo opeke S. N. Doma, Cleveland, Ohio.